Ч. 266 (11.616). Львів, субота 30. листопада 1929. Оплачено готівкою. Рік XLVII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.



## Місяць „Просвіти".

*Львів, 29. листопада 1929.*

Незадовго, вже за кілька днів увійдемо в місяць, який має величезне історичне значіння для всього нашого національного відродження в Сх. Галичині. І чи тільки в ній? Ні, він має величезне значіння для кожного свідомого українського громадянина, де він тепер не жив би, чи то тут, чи на інших українських національних територіях, чи в інших державах, чи в Европі чи на інших континентах. Цей місяць — це грудень, в якому перед 61 роками народилася дня 8. грудня „Просвіта".

За кілька днів увійдемо у другий рік семої десятки істнування „Просвіти". Два людські покоління пережила „Просвіта", а кільканацять чергових поколінь виховувала в національному дусі і вела їх під своїми прапорами на широкий шлях національної праці та боротьби за краще завтра народу. І тому то місяць грудень є місяцем „Просвіти". І тому то його загально признали місяцем „Просвіти". І тому то в цьому місяці весь край і всі українські просвітні організації поза його межами в Европі й Америці (крім УСРР, де „Просвіту" вчислено до контрреволюційних організацій) святкують торжественно роковини „Просвіти". І тому при нагоді щорічних роковинних свят „Просвіти" плекають старанно в нашому громадянстві взагалі культ освіти й освітньої праці, як такої, праці, якій перед шести десятками літ дала в нас почин „Просвіта". І тому в цьому місяці просвітні діячі збирають почесний дар для львівської „Просвіти".

Благословенною була та хвиля в нашому житті, коли зродилась ідея заснування цього товариства, спасенним для нас був той момент, коли „Просвіта" повстала. Де і в якому відсталому місці булиб ми нині під кожним оглядом, колиб не довголітня, всестороння і всеобіймаюча праця „Просвіти"? „Просвіта" зглиблювала й поширювала своєю діяльністю не тільки національні горизонти, але й розбудовувала в усю широчінь поверхню нашого національного життя. Без „Просвіти" не можна собі представити ні нинішних наших господарських, ні кооперативних, ні торговельних ні ніяких інших досягнень. Усі вони вийшли з „Просвіти", всі вони створені з її ребра, всі вони ростуть і розвиваються на тій основі, яку підготовила для них „Просвіта". Всі вони й далі будуть розвиватися та розростатися остільки, оскільки для цього підготовить відповідно ґрунт, викує психіку та створить своєю культурно-освітньою працею відповідну моральну базу „Просвіта".

Але й наших нинішних національно-культурних досягнень не можна собі представити без „Просвіти". Бо шістьдесятилітня історія „Просвіти" — це на Галицькій Землі шістьдесятилітня історія національного відродження.

Непомірно багато завдячуємо „Просвіті" як заслузі, що пройшла вже й величаві моменти визвольної боротьби. Словом, маємо величанські зобовязання супроти цього Товариства. І саме в місяці грудні є той час, коли ці зобовязання можемо бодай частинно вирівнювати. В місяці грудні збирають рік-річно почесний дар для „Просвіти". На що? На те, щоби „Просвіта" могла далі продовжувати свою благодатну працю для нашого народу в дусі величавої її традиції, це значить, щоби могла наш нарід не тільки просвічувати, але й виховувати, плекати в ньому непроминаючі цінности патріотизму, громадськости і готовости на всякі жертви для добра Батьківщини. А перед „Просвітою" саме тепер величанська праця і на полі боротьби з анальфабетизмом і на полі позашкільної освіти і на полі організації всяких просвітних плітів і накінець на виданичому полі.

Тому то не може бути між свідомими українськими громадянами ні одного такого, що відтягнувся б у тому місяці від загальної акції на користь „Просвіти" та відмовився б бодай від невеличкого, навіть найскромнішого датку, призначеного на розбудову, поширення й поглиблення просвітної роботи. Не можна ніколи забувати на те, що коли ми можемо ставити вимоги до „Просвіти", то тимбільше може і має право ставити їх „Просвіта" і до нас. Дальша праця і розвиток „Просвіти" як і її відповідальної перед народом та історією праці залежить в найбільшій мірі від нас, від нашої свідомости, сумлінности, жертвенности і зрозуміння моменту.



# До співпраці!

## Українсько-білорусько-литовська конференція в Варшаві.

В середу, 27. листопада ц. р. відбулися в Варшаві у соймовій домівці Українського Клюбу спільні наради представників українців, білорусів і литовців. Від українців взяли участь у нарадах: Українське Національно-Демократичне Обєднання, Українська Соціялістично-Радикальна Партія, Українська Соціяльно-Демократична Партія і Селянський Союз. Білорусинів репрезентували на нарадах: Білоруські Християнські Демократи, Білоруський Селянський Союз і Білоруське Православне Обєднання. Литовців заступав на нарадах Литовський Національний Комітет у Вильні.

Від Українського Національно-Демократичного Обєднання брали участь в нарадах: ціла президія Української Парляментарної Репрезентації з пос. д-ром Дмитром Левицьким на чолі, віцемарш. пос. д-р В. Загайкевич і віцемарш. сен. М. Галущинський. Соціялістів радикалів репрезентували сен. д-р І. Макух і посли д-р Ладика, Рогуцький та Власовський. Від Селянського Союзу брали участь: пос. Павло Васильчук, інж. Ковальчук, д-р Олесюк і Рочняк. Укр. Соціял-демократів репрезентували: д-р Лев Ганкевич і д-р В. Старосольський. В нарадах брав участь і безпартійний український посол Зубрицький. Від українців брали в зїзді участь 24 діячі.

Білоруську християнську демократію заступали на зїзді посли: Степович і Карузо: Білоруський Селянський Союз репрезентували посли Еремїч і Рогуля, а Білоруське Православне Обєднання сен. Богданович. Від Литовського Національного Комітету брав участь у нарадах п. Сташис.

Предметом нарад було сучасне положення українського, білоруського і литовського населення в межах Польщі. Ціллю нарад було зближення між цими народами на парляментарній і позапарляментарній арені та вияснення спільної платформи праці і узгіднення тактики в боротьбі за права всіх цих народів.

Варшавську конференцію попередили відповідні підготовчі наради у Львові та Вильні. На обговорюваній конференції в Варшаві проводив найстарший віком українець сенатор д-р Горбачевський, його заступником був п. Сташис (литовець), а секретарював пос. Карузо (білорус). Політичний реферат виголосив голова Української Парляментарної Репрезентації і Українського Нац.-Демократичного Обєднання пос. д-р **Дмитро Левицький**. На початку зїзду підкреслив у своїй промові сенатор д-р Макух факт, що в нарадах беруть участь виключно демократичні незалежні партії, що стоять на ґрунті національних постулятів і керуються у своїй праці гаслом віри у власні сили. Конференція приняла у висліді своєї праці відповідні резолюції.

**РЕЗОЛЮЦІЇ УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКО-ЛИТОВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ у Варшаві дня 27. листопада 1929 р.:**

**„Тяжке положення й однакові цілі, як також традиція довговікового співжиття народів українського, білоруського і литовського наказали всім їх політичним групам у Польщі, що стоять на національному становищі, а саме:**

**ВІД УКРАЇНЦІВ: Українському Національно-Демократичному Обєднанню, Українській Соціялістично-Радикальній Партії, Українській Соціял-Демократичній Партії і Українському Селянському Союзові;**

**ВІД БІЛОРУСІВ: Білоруській Християнській Демократії, Білоруському Селянському Союзові і Білоруському Православному Обєднанню;**

**ВІД ЛИТОВЦІВ: Литовському Національному Комітетові, що обєднує в собі всі литовські національні ґрупи — зійтися на спільну конференцію.**

**Після всестороннього обговорення положення згаданих народів у межах польської держави, конференція стверджує:**

**1) В теперішньому моменті, а між іншим у звязку з задуманою зміною польської конституції йде намагання крайно обмежити права тих народів.**

**2) Конференція постановляє: Начати тісну співпрацю в безупинній боротьбі за права своїх народів.**

**3) Покликати до життя постійний Комітет Порозуміння.**

# Напад комуністів на українські редакції.

У відповідь на демонстрації української націоналістичної молоді перед радянським консулятом у Львові, дня 27. XI. ц. р. в год. 6.45 вечером товпа комуністів вдерлася до льокалю ред. „Нового Часу" і здемолювала льокаль адміністрації та редакції.

В адміністрації було тоді присутних двох урядовців, Міляновський та Химка і машиністка п. Басівна, а в редакції працювали тоді д-р Григорій Лужницький і Лев Чубатий.

Комуністи викрикуючи: „Не бендзєце венцей нападаць на совецкі конзулят!" засипали піском очі присутних адміністраторів, побили лямпи, попсували телефон, розбили машину до писання, поперевертали шафи, знищили чорнильницю, подерли картотеки і порубали столи.

Співредактор д-р Григорій Лужницький замкнувся в останній кімнаті і відчинивши вікно, закликав поліцію, яка явилась у хвилині, як комуністи почали втікати з редакції, налякавшись адміністраторів, які залізними штабами виганяли напасників і зловили одного комуніста, українця Маріяна Зазулю, котрого віддано поліції.

Окрім того поліція арештувала двох жидів комуністів: Тобіяша Вінера і Хаїма Шпіца, які брали участь у нападі. Підчас нападу комуністи говорили по польськи, а переважали між ними жиди. Шкоди редакції „Нового Часу" від нападу виносять понад 5.000 золотих.

Так само того вечора комуністи напали на редакцію „Громадського Голосу", вибили вікна, розбили камінням лямпи і хотіли демолювати кімнати, але коли в редакції явився редактор Остап Коберський, комуністи налякались і повтікали, не вчинивши великої шкоди.

На будинку, де міститься „Маслосоюз" ті

самі комуністи збивали табаниці. Комуністи намагались здемолювати і редакції інших українських національних газет, але застали льокалі редакцій замкнені і їх намір не вдався.

# Проти червоного терору.

**Резолюції львівського студентського віча.**

Щойно нині доручено нам резолюції українського студентського віча у Львові з 21. п. м., яке попередило відомі події перед консулятом СРСР при вул. Набєляка і перед москвофільськими установами. Перед резолюціями подано коротке пояснення, чому молодь так різко протестувала проти більшовицьких насильств над українськими культурними діячами, студентами, селянами й робітниками. Між іншим зазначено там, як і в промовах на тому вічу, що московсько-комуністичні суди видали цілі тисячі смертних присудів на українських учених, поетів і взагалі діячів української культури, яких одинокою виною було те, що вони належали до української нації. М. ін. більшовицькі чрезвичайки розстріляли без ніякого суду також багато стрільців і старшин Української Галицької Армії та взагалі Богу духа винних галичан. А що більшовицька влада вирештувала недавно знов велику масу української інтелігенції, світочів науки, а також студентів, селян і робітників, свідомих українців, то молодь рішила запротестувати проти нового насильства комуністів якнайрішучіше. Демонструючи перед більшовицьким консулятом у Львові, українська молодь протестувала не тільки проти червоного терору, що шаліє на Вел. Україні, але й проти тієї деморалізації, яку ширять комуністичні аґенти серед української суспільности в Галичині всякими засобами.

Резолюції, ухвалені на тому вічу одноушно, подаємо у значному скороченні з уваги на цензуру. Ось вони:

1) Українська молодь протестує якнайрішучіше проти червоного терору, що лютує на Великій Україні і пересилає свій дружній привіт усім синам України, катованим у льохах чрезвичайки.

2) Українська молодь взиває все здорове українське громадянство солідаризуватися з молодю в безоглядній боротьбі з усякими проявами російського імперіялізму, отже також з рабськими прислужниками Москви, галицькими москвофілами і з усякими т. зв. радянофілами.

3) Українська молодь стверджує, що частина української преси, скорумпована Москвою, стоїть менше або більше скрито на услугах російського імперіялізму і тому закликає бойкотувати таку пресу.

Резолюції 4. і 5. з цензурних причин пропускаємо.

При кінці студентська молодь стверджує, що з консуляту СРСР впало до демонстрантів дві сальви стрілів з револьвера в часі, коли вони на знак протесту співали перед будинком консуляту „Ще не вмерла Україна". До демонстрацій перед редакцією „Сельробу", а також „Ради" і „Праці" не допустила поліція.

**Протест Українського Акад. Т-ва „Січ" у Відні.**

Річні загальні збори Українського Акад. Т-ва „Січ" у Відні, що відбулися дня 23. XI. п. р., ухвалили отсі резолюції проти більшовицького терору на Великій Україні:

1) Українське студентство, зорганізоване в Українськім Акад. Т-ві „Січ" у Відні, закладає якнайрішучіший протест проти масового терору, переводженого більшовицькою владою на окупованих нею землях Вел. України, якого метою є знищити зростаючу національну свідомість синів України.

2) Пятнує й гостро осуджує поступовання цієї частини української преси на західно-українських землях, яка мовчки або явно солідаризується з більшовицьким терором.

3) Взиває українське громадянство до консолідації всіх творчих сил української нації на державницькій плятформі для успішного протиставлення зростаючому наступові на українство.

ЗА УПРАВУ УКРАЇНСЬКОГО АКАД. Т-ВА „СІЧ" У ВІДНІ:

**Осип Гридовий, голова, Омел. Попович, писар.**





## На економічні теми.

# Кооперативні почини на Поліссі і Підляшші.

**(З кооперативної наради в дні 17. XI. в Берестї.)**

Берестя — один з найстарших осередків українського життя на північно-західних землях, на Поліссі і Підляшші. Берестя — надбужанська твердиня почавши вже від старих княжих часів, вузлове торговельне місто. Берестя — місце вічного спочинку тлінних останків письменника Олекси Стороженка. Нині знане воно в світі і дороге нам історичною датою: перший мир у світовій війні, самостійна Україна.

А всеж таки ми дуже мало про нього знаємо, а ще менше про життя-буття нашого населення на Поліссі, не кажучи вже про тих, що живуть зараз за Бугом на Підляшші. Ось такі думки насуваються нам, коли доїзджаємо до Берестя й оглядаємо з вікна залізниці малі, невеселі села, сумні осінні рівнини, поперериванї водами та вбогим чагарником і кущами. Безупинний дощ насуває мимоволі сумнів, чи заповіджена на завтра кооперативна нарада в Берестї зможе відбутися та чи дасть якінебудь вислідп.

Та вже з хвилею приїзду на стацію вступає інше почування. Представники тамошньої кооперативи „Село" впевнюють, що не зважаючи на дощ, надіються приїзду делеґатів від кооператив з повітів: Біла Підляшська, Кобрин, Берестя, Янів, Пружани, Володава, Турийськ, а може ще й з інших, з котрими саме працює нині „Село". А дехто здалека вже сьогодні прибув. Хоча „Село" є вповні ще їх центральною торговельною орґанізацією, то все таки сповняє вже нині, завдяки піддержці Українського Банку і „Просвіти", цю ролю так, що життя по селах зачинає прозябати.

І справді, не зважаючи на дощ явилися на нараді делеґати з 11 кооператив, деякі з віддалі 70 кільометрів, а крім них місцеві інтеліґенти, робітники на економ. ниві, ті, що перші взялися до кооперативної орґанізації і без розголосу

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

# Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

**Спомини про рідний край. — Зацікавлення політичними подіями. — Музика.**

Старша еміґрація, яка вийшла з краю дорослими хлопцями чи дівчатами, з нечисленними винятками живе думкою про старий край, хоч не думає до нього вертати, хіба змінились би політичні умови. Вони прикрашують свої мешкання образами українських великих людей та фотоґрафіями, портретами родин і обійстя, декуди навіть стріху плекають, щоби нагадувала дітям їхні рідні сторони, вони давали й дають гроші на ріжні місцеві й загальні справи. Деякі випоминають нам свої жертви, а декотрі їх зовсім не жаліють.

От, раз у приватній ґутірці у Вілінґ В. Ва я підніс був потребу купувати землю в краю, то один громадянин сказав мені на оправдання: „Ми не накупили землі через Україну. На неї ми дали гроші". А в його голосі не було ні дрібки жалю.

Вволяючи бажанню: мати перед очима Рідний Край, де живе рідня, де рідний нарід пнеться до осягнення свойого ідеалу, — еміґранти створили собі ілюзію того краю. Одні творили собі Рідний Край у вужчому, а другі в ширшому значінні. І так найдете в Канаді Тернопіль, Коломию, Витків, Завале, найдете буковинські Лужани, Шипинці, Іспас, найдете державну анґлійську школу ім. Т. Шевченка, ім. Ів. Мазепи, ім. М. Січинського. Для інших було це за вузько і назвали місцевість Україна (при залізничому шляху Вінніпеґ—Принс Альберт є навіть стація того імені зазначена на мапі й на розписку їзди тої залізниці). Є Україна у Зединених Державах у стейті Норт Дакота, а є у стейті Ню Джерсі — Нова Україна, яку кольонізує українське підприємство.*)

Еміґранти, правда, позмінювали нераз свої хрестні імена Івана на Джона, Михайла на Майка, Гриця на Гарі чи Генрі, Марину на Мері, Ірину на Айрін, але в душі лишилися щирими українцями. Сентимент до Рідного Краю слідний навіть у дрібничках. Одна жінка, що є вже 25 років в Америці, каже мені в розмові: „Я хотіла би ще раз у життї покушати „краєвого" масла, бараболь і молока". Нам це дивне. Але мушу замітити, що мабуть через інші складники землі, а може й воздуху, там усі продукти не виключаючи мяса мають дійсно інший смак, як у нас.

У свідомости ваги пропаґанди української справи, „еміґрація відкликається дуже живо на всі злободенні питання „Рідного Краю". Чи це буде страх за вирішення долі Галичини не по бажанням українського народу, чи прилучення Галичини до Польщі, чи касування українства Румунією на Буковині, чи піддержка Петрушевичевого уряду, чи політичні арешти українців у Польщі, чи останнім часом справа Атаманчука й Вербицького, чи листопадові події у Львові — все це відбивалося голосним відгомоном по фабричних галях Америки чи преріях Канади.

Маючи доказ, які сліди полишила між своїми й чужими славна капеля Кошиця, орґанізують по деяких містах хори. Крім хорів названих при обговоренні церковного життя, слід згадати хор Кириченка (члена капелі Кошиця) в Ню Йорку, який стоїть на висоті, хор д-ра Володимира Левицького у Филаделфії-Па та хор Бенецького (також члена капелі Кошиця в Шікаґо-Илл.) Цей останній хор має виступити на світовій виставі в Шікаґо 1932 р. Його фінансує славний наш земляк з Тадань, повіт Камінка, д. Конрад Савяк, який є головою орґанізаційної секції українського комітету для тої вистави. Від часу до часу виступають українські хори в Ню Йорку, Ню Джерзі, Дітройті чи Шікаґо на радіо-концертах. Тоді-то несеться українська пісня по всіх сальонах американських мешканців та викликує здивування, що десь живе якийсь злочинно забутий 40-міліоновий нарід. Не диво, що про ті концерти появляються зараз обширні замітки в місцевій пресі зі світлинами хору чи солістів.

А вже, коли в Дітройті-Миш. стане в парку Белл Айленд при Сетр Евню побіч Шіллера та Данта памятник Шевченка, тоді буде для американської преси добра нагода заговорити широко про сензаційну націю. Це буде мабуть перший прилюдний памятник на чужині в честь нашого ґенія.

Відомий композитор, Михайло Гайворонський та артист-скрипак, Роман Придаткевич, підносять значіння українців в американському світі своїми композиціями та школами. Найновіший твір Придаткевича, що побачив світло дня, це його три народні пісні: „Козачок", „Янічок" і „З буйним вітром та розмовонька". Найновіший твір М. Гайворонського, це гимн „Українського Народнього Союзу" написаний до слів Мусійчука на 35-літній ювилей товариства. Його виконали перший раз злучені хори на посвяченні дому „У. Н. Союзу", під управою довголітнього диріґента хору в Джерсі Сіті, д. Андрія Гези. Злукою українських мотивів з мотивами американського державного гимну, композиція робить велике враження. Її будуть співати всі відділи „У. Н. Союзу" як гимн Союзу при всіх своїх виступах.

Коли мова про музику, то слід згадати теж істнування **Ucrainian Music Edition** (Українське Музичне Видавництво), яке було спершу в руках М. Гайворонського, д-ра Л. Мишуґи й Дмитра Галичина, а тепер тільки в руках двох перших. Гайворонський веде музичну працю, а д-р Мишуґа додає грошей піддержуючи традицію свойого стрийка-співака, покійного оперового артиста. Дотепер вийшли в цьому видавництві: В. Барвінського Народні пісні (на фортепян), а Гайворонського на скрипку й на фортепян. Останній твір, що його випустило це видавництво, то згаданий „Гимн У. Нар. Союзу".

Зачеплений мимоходом Степан Мусійчук, це еміґрант-робітник з Шікаґо. Людина здібна. Побіч того, що вчителює в українській школі в одній з дільниць Шікаґо, пише нераз удачні поезії, які містить у „Свободі". Ті поезії визначаються тугою за краєм, а при тому бадьорим тоном. Загалом змінені обставини видвигнули чимало талантів, які в нас булиб ніколи не вийшли на денне світло. При ріжних нагодах згадую про деяких. Деякі напр. виказують чималий публіцистичний талант. Читати статті робітника В. Дроботія з Ню Йорку, Скибинського з Вунсакет-Р. Ай., Ляховича з Ню Йорку, чи деяких дописувачів „Українських Щоденних Вістей", це просто сатисфакція.

*(Продовження буде.)*

*) Цілий простір призначений на кольонізацію поділений ріжними вулицями поназиваними іменами славних українських людей.

довели вже до заложення двацятьох кооператив. І коли подаю нині короткий звіт з цих нарад, то не так для зареєстрування їх, але тому, що там представники кооператив уважають конечними і такі справи, які тут у нас, в Галичині, ще не мають належного зрозуміння. Обмежуюся до найважніших справ.

Головною темою був реферат ревізора Лобачевського про способи культурно-освітньої праці в кооперативах, дир. Карпука про орґанізацію торговельної співпраці, а п. Шевченка про плян кооп. пропаганди на найближчий час. Але найбільше інтересними для всіх були звідомлення з котеп. діяльности і побажання представників поодиноких кооператив. Наради тревали під проводом директора Артимюка від 11 год. рано до 6. год. вечором, а були такі оживлені, що ніхто з делегатів-селян не міг жалітися на те, що безпотрібно прибув. З рефератів, дискусій та зі звідомлень з місць показалося, що пропаґаторами й основниками кооператив по селах є і мусять бути самі тільки селяни. Про те, яка нечувана байдужність панує серед тих, що перші повинні би станути до роботи, а не стають, свідчить факт, що на сорок листів „Просвіти" до найзамітніших священиків і дяковів, про яких знається, що повинні бути українцями, з проханням про допомогу в кооперативній і освітній праці, не діждалася філія „Просвіта" по двох місяцях вижидання ні одної відповіди, хочби відмовної!

Тому не диво, що селяни-самоуки в кооперативній роботі стверджуючи корисні зміни в тих селах, де є кооперативи, домагалися конче курсів для книговодів і окремих курсів для крамарів. Це, казали, конечне, бо прихильність до кооперативи збуджується на підставі вигоди, а це може дати тільки добре вишколений крамар, добрий книговодець. Знов інші домагалися інструктора, а коли це справа трудніша, то просили, щоб подавати їм хочби писані лекції для виголошування селянам, але не мертві, а лиш такі, що трапляли б у селянські болячки. Вони й обіцювали подавати ці болячки до відома, бо, мовляв, як орач має злий плуг, то йде до ковалі, а вони підуть до Берестя до провідників як до своїх ковалів, щоб тільки ці ковалі були добрі!

Постановили занятися ще більшим поширенням книжок і тому мусять увійти в ще тісніший звязок з „Просвітою", бо актив на селі вже є, бажання й потреби книжки ростуть. Головно такої треба книжки, що не томилаб дорослих. Кооперація — говорили — мусить цим занятися, бо самі вони завалені працею в кооперативі, а на селі відчувається велика недостача тих, що моглиб увійти до надз. ради чи в управу. Уважають, що при кожній кооперативі треба мати книгозбірню та зорганізувати освітній кружок, який мав би тісні звязки з „Просвітою" в культ.-осв. праці. Без книжки, без освітньої праці сам торговельний продукт мало зробить, — говорив один з делегатів, — хоч признав, що такі річи, як кооперативний трієр, віялка, молотілка, то-що, багато помагають в кооперативній консолідації (як відбиває це зрозуміння вартости книжки для розвитку кооперації від зрозуміння між галицькими кооператорами!) Крім того нарада постановила проголосити місяць грудень місяцем кооперативної пропаганди і приєднування членів, а вибрана до цього комісія має видати негайно відозву для пробудження загалу до кооперативного чину.

На нараді виявилося, що є в окрузі ще й такі кооперативи, які ще не виявили своєї фізіономії, хоча вони в українських селах. Тому требаб тут якнайскорше інструктора, бо такі кооперативи в своїй байдужности для зрозуміння кооперативних суспільностей можуть змарніти.

І ще одно. Вже три кооперативи, а саме „Село" в Бересті, а дальше „Наша Надія" в Хмельові і кооператива в Річиці Церковній мають заведений в Українбанку чековий кредит, так, що переводять усі грошеві рахунки з „Селом" чи купцями через Українбанк. В цей спосіб веде з ними „Село" вже нині лиш готівкову продаж, а ці обі кооперативи відсилають усе уторговане через ПКО. до Українбанку і тимсамим не потребують тримати в себе ні готівки ні з нею возитися, є забезпечені перед кражками, а їх гріш ніколи не лежить безчинно, але процентується. На це й створений Українбанк. Усі інші кооперативи Берестейщини постановили й у себе таке запровадити. (Варто, щоб і на Галицькій Землі кооперація не законсервувалася перед такою новістю, зрештою у світі давно вже заведеною).

Коли брати кооперативи Берестейщини як цілість, то вони ще дуже слабі, початкуючі, неоформлені як слід. Зате є в них душа, яка і при найтяжчих обставинах творить життя, і то навіть у тих українських селах, що то чи задля своєї невіжости чи припадку записані в статистиці в несвою рубрику.

**М. Творидло.**





# На більшовицьких верхах.

**Бухарін, Томський і Риков каються.**

Як відомо, на останній сесії Центр. Виконавчого Комітету комуністичної російської партії (званої всесоюзною) у Москві Бухаріна викинули з політичного бюра партії за правий ухил, а Рикову і Томському за цей самий гріх дали упімнення. Бухарін, Риков і Томський довго у своєму правому ухилі вже не встоялись. Постанова ЦК зробила своє. Всі вони покаялись і склонили голову перед непереможним нині Сталіном. Більшовицька преса з 26. листопада ц. р. приносить їх спільну заяву вислану до ЦК ВКП(б) ось якого змісту:

„Протягом останніх півтора років між нами та більшістю ЦК ВКП(б) були розходження в ряді політичних та практичних питань. Свої погляди ми викладали в ряді документів і виступів на пленумах та інших засіданнях ЦК та ЦКК ВКП(б). Ми вважаємо за свій обовязок заявити, що в цій суперечці праві партія та її ЦК. Наші погляди представлені у відносних документах були помилкові. Визнаючи ці свої помилки, ми, зі свого боку приложемо всіх зусиль до того, щобя разом зі своєю партією повести рішучу боротьбу проти всіх ухильників від генеральної лінії партії, та, насамперед, проти правого ухилу та примиренства, з тим, щоби подолати всякі труднощі й забезпечити цілковиту й найскоршу перемогу соціялістичного будівництва". **М. Томський, Н. Бухарін, А. Риков.**

Чому вони зложили таку заяву? Бо над ними повисло марево висилки поза межі Радянського Союзу, отже ждала їх незавидна доля Троцького. Видно, що вони воліли остати в СРСР як виїздити на еміґрацію. Сталін став знов переможцем і тріюфатором. Чи на довго — не знати.

Слідом за Бухаріном і Риковом пішов і член ЦК ВКП(б) Угаров, що був їх сторонником і зложив подібну до повище цитованої покаянну заяву. Написали тепер листи до ЦК ВКП(б) і давно здеґрадовані за свої політичні гріхи Зіновєв і Каменев. Оба вони ще раз каються і признають Сталіна непомильним. Чи це їм що поможе і чи верне їм бодай частину давних впливів і доходів — треба сумніватись, бо „чудесний грузин" Сталін дуже мстивий.

# Зі спортового життя.

ЧОРНІ—УКРАЇНА.

Змагання цих дружин відбудуться в неділю 1. XII. в год. 11. рано на площі Чорних за стрийською рогачкою. Чорні виступлять у повному складі, тільки без Настулі, а Україна без Рака, який лежить хорий. Вступ 1 зол., трибуна 1.50 зол.

МИХАЙЛО ДРАҐАН.

# Серед молодих артистів.

**Виставка учнів О. Новаківського.**

Уже по раз третій виступають прилюдно перед громадянством з доробком своїх праць учні нашого відомого артиста-маляра О. Новаківського. І підчас коли перша з тих виставок була скромною виставкою початкуючих адептів мистецтва, її метою було радше виявлення методи праці у школі, то в другій з них (зруйнованій минувшого року в кілька днів після відкриття польськими корпорантами) вже зазначались певні індивідуальності, правда, з дуже помітним впливом стилю їх учителя.

Та впливу цього, який і по нині слідний на деяких на теперішній виставці, не можна уважати відємним явищем. Сліди цього впливу свідчать, що учні стараються відчути і зглибити стиль великого мистецтва свойого учителя, а це їм може вийти лише на пожиток. Пошкодити моглоб ни лише неталановитим, слабшим одиницям, які не мають сили протиставлятись. На щастя, усі учасники теперішньої виставки дають якнайкращі надії на будуче. Нинішня виставка в порівнянні з попередніми це великий крок вперед. Усі почали вже шукати свойого змісту і форми у своїй праці, почали формувати свою власну індивідуальність, кожний з них на свій питомий спосіб. Деякі з них можуть похвалитись своїми успіхами. Основна підстава доброго рисунку здобута витревалими студіями в школі допомогла їм значно у цьому і залишиться на дальше цінним капіталом у їх будучій самостійній праці.

У виставці взяв участь гурток зложений з 8 осіб, а саме: Гординський Святослав, Гриценко Володимир, Друченко Олекса, Іванюх Володимир, Луцик Степан, Мороз Михайло, Смольський Гриць і Чорній Роман. Щодо загального враження, воно не є одностайне, бо одні з авторів є більше, а другі менше заавансовані. Одні з них щойно починають, інші вже працюють кілька літ, а двох з них, безумовно найбільше талановитих, побувало навіть вже в Парижі. Це Гординський і Мороз. Третій з їх товариства, Дячишин, на жаль чомусь не взяв участи у виставці.

Перше місце на виставці щодо якости, а навіть скількости (54 чч.) репрезентує *Я. Гординський*. Працює він у двох напрямках: в графіці і олію. І коли його олійні образи і студії поставали під непереможним впливом сучасного французького мистецтва, під впливом середовища, в яке попав артист і не міг не захопитись аж до самозабуття спеціяльною поставою посезанівського мистецтва до природи — то в графіці він багато сильніший і самобутній. Туда повинен він безумовно спрямувати свої сили, бо його графіки виявляють знамените почуття декоративної лінії, форми і барви та зручну конструкцію композиції. З графік найкращі: Екзотичні маски, Поет, Костюми вояків, Схід і захід (окладинка), з олійних: Бульонський лісок, Студія риб, Морська ліхтарня. Гординський це майбутня окраса нашого мистецтва.

*М. Мороз* це маляр широкого розмаху, дрібниці посвячує цілости, нехтуючи деколи навіть технікою. Його олійні студії моря і заходів сонця це не натуралістичні дрібничкові репродукції природи, — його мета: загальне враження. Він оперує широким, нервовим та рішучим мазком пензля і в той спосіб ставить нам перед очі ту стихійну силу моря, яку в інший спосіб трудно може було би так добре віддати. Про серіозність та витревалість його праці свідчить нераз кілька студій того самого сюжету, поки не вийде те, чого маляр хоче. Його кольорит творить ніграну симфонію барв. Мороз є одним з тих на виставці, що, не пробуючи сил в інших техніках, вибравши олій, який його характерові найбільше відхожий, іде одною прямою дорогою вперед. І коли тут і там стрічаються певні недотягнення чи перетягнення — то це не відбивається дуже відємно на рівні його мистецтва.

*Р. Чорній* це найбільш незрівноважений з цілого гуртка, кидається занадто у ріжних напрямах і шукає поля, на якому він найкраще міг би висловитися. Це розпорошує його сили. В його обсяг входить в ріжних техніках і пейсаж і символічна композиція і карикатура, а радше шарж. Цей останній нераз чомусь мимовільно пробиваючись у добрих композиціях псує враження. Де його нема (пор. у Візії), там артист дає дійсно добру річ. Крім цього у тих його символічних композиціях надто чути Мальчевського. Чорній безумовно талановитий артист, але мусить рішитись якою дорогою йти. Найкращими його річами на виставці є „Візія" і „Камінь Довбуша".

*Гр. Смольський* на жаль, виставив так мало річей, що досить тяжко говорити про характер його мистецтва. До найкращих вислідів доходить він уживаючи акварельної техніки; найліпшим доказом цього є „Пейсаж з Космача", що свідчить про добрий смак артиста. Не зле володіє він також пастелею даючи у „Камені Довбуша" легкий ліричний у кольориті згармонізований настрій. Симпатичною річю є теж безпретенсіональна головка. На жаль, у його більших композиціях, що трафляють, що правда, до сентименту публики „З останніх днів УГА" і „Червоні маки", пробивається радше інтелект як чуття. Ці річи роблять враження передуманих, але не пережитих. На загал Смольський дуже пішов наперед за час від попередньої виставки.

*Іванюх Володимир* дав нам цілу низку поправних, дрібних, імпресіоністичних пейсажів, деякі з ніжним кольоритом у „стушованих" тонах, роблених немов жіночою рукою. Варто булоб, щоб артист попробував дещо ширше братись до роботи і не боявся відважніших спроб.

*Луцик Степан* дав задоволяючу портретну студію „Гуцулки"; інші його речі, передовсім пейсажі, роблять враження нескінчених і недоведених до мистецьких консеквенцій. У „Пасіці" занадто посвятив уваги другорядним справам через те цілість не дає того, що міг мати у замірі артист.

Скромно, але солідно трактує мистецтво Гриценко Володимир. Автопортрет вуглем дуже добре виступдійований і скомпонований і робить

# Ліквідація „Просвіт" на Волині.

**Завішення „Просвіти" у Володимирі й повіті.**

Дня 28. XI. ц. р. повітове старосто у Володимирі на Волині завісило в діяльности місцеву „Просвіту" і всі її филії в повіті.

Теперішній староста Дрояновський вже зі своїм приходом до Володимира в серпні п. р. певів був особисто ревізію „Просвіти" у Володимирі (19/8. 1929) і забрав усі книги т-ва та документи. Підчас ревізії прирік був, що до десятьох днів дасть відповідь про вислід ревізії. Але що відповідь не приходила, то по уплив 30 днів пішло двох членів ради т-ва до староства з домаганням звороту книг і документів. Тим разом сказано їм було, що за тиждень наспів відповідь на письмі. Але рішення все таки не приходило. Тоді рада т-ва постановила склихати надзвичайні загальні збори на день 21. XI. ц. р.

Одначе перед тим староство заборонило т-ву ...мичним при закладанні кооператив, як також заборонило урядити кооперативні курси. Між іншим заборонило також відіграти у Володимирі „Наталку Полтавку" а в Нискиничах „Пешену дитину".

Тому дня 21. XI. п. р. перед полуднем вибралася до староства депутація т-ва „Просвіта", зложена з 5 осіб, щоб виснити справу. Там депутація представила все те, що робиться з товариством, згадала і про заборону кооперативних курсів і про заборону виставити оперетку „Наталка Полтавка". Дальше депутація зголосила, що тогож дня відбудуться надзвичайні загальні збори т-ва.

На все те староста Дрояновський мав одно слово: „Не позвалям"... Заборонив отже відбути й надзв. заг. збори. А на все інше приобіцяв дати письменну відповідь 23. XI. ц. р. І відповідь дійсно того дня наспіла, а саме, що діяльність т-ва „Просвіта" у Володимирі і в повіті завішується. Шафи і льокаль т-ва у Володимирі запечатано, а по селах позамикано шафи, де також полишено касову готівку.

...м того в селі Хмелівка заборонив місцевий командант поліції ведення приватних курсів для дітей. Інтервенції батьків у старостві й у шкільнім інспектораті нічого не помогли. Поліція загрозила, що в разі продовжування курсів арештує учителя і того, хто відступив хату на лекції.

---

сильне враження. Панує він так само дуже добре над акварельною технікою. Оба акварельні пейсажі належать до кращих річей на виставці. Позатим дав цілу низку нарисів і студій з природи, у яких старається живо схопити подробиці з окруження.

*О. Друченко* це початкуючий адепт, перший раз на виставці. І хоча його малюнки ще дуже не рішучі і слабі в кольориті, то рисунки і студії з майстерні свідчать, що в нього є потенції, із яких дуже скоро може вирости здібний артист.

Шкода, що у виставці не взяли участи також жінки, які попередньої виставки виказували несогірші здобутки і заповідались добре на будуче.

Весь гурт учнів О. Новаківського засвідчив своєю виставкою свою серіозну працю на полі мистецтва. Всі вони щиро захоплені радістю творчости і радість та передається глядачам. Наростають нові сили, які будуть вміло працювати для нашого мистецтва. Заки вони стануть зовсім самостійними працьовниками-артистами, кермує їхніми змаганнями їх великий учитель О. Новаківський. І треба признати, що Новаківський робить тим велике діло для нації виховуючи її таких талановитих артистів-малярів. Варто, щоб школа його була забезпечена матеріяльно — та щоб учні могли занятись виключно своїми студіями, а тоді висліди їхньої праці булиб певно ще кращі. Громадянство повинно ближче поцікавитись їхніми працями і бодай закупном образів піддержати і заохотити молодих артистів до дальших змагань.

Виставкою своєю молоді артисти засоромили старших, з яких деякі від довшого часу замовкли і не дають знати над чим і як вони працюють.

*

*О. д-р Йосиф Застирець* просить нас доповісти, що в своїй рецензії про „Малярську виставку учнів п. Ол. Новаківського" пропустив оцінку праць вельми здібного учня тої школи п. Мороза тому, що на початку виставки коли її писав, праць п. Мороза ще не було на виставці.

---

Віримо, що наша Парляментарна Репрезентація заступиться за нами та поможе нам вести дальше без перешкод освітньо-культурну роботу.

*Селянин.*

---

## Відчит мін. освіти Червінського.

Дня 28. листопада польський міністер освіти д-р Червінський виголосив у міськім театрі в Вильні відчит п. з. „Конституція держави і публичне виховання". У відчиті м. і. сказав, що головною метою повинно бути виховання добрих горожан держави. Ця мета тому найзагальніша, бо в ній вміщаються всі інші цілі більш подрібні, як виховання доброго сина народу, людини моральної в значінні етики одиничної та суспільної, з сильним характером і т. д. Тую ціль треба вважати найзагальнішою і в цьому значінні, що можна та треба її поставити як ціль вихованця всіх будучих горожан держави без огляду на їх національність і віроісповідання. *Не можемо та не хочемо* — говорив мін. Червінський — *змагати від шкіл і інших виховавчих інституцій в Польщі, щоби німців або українців виховували на поляків, або евангеликів і православних на католиків, одначе маємо право й обовязок жадати якнайрішучіше та консеквентно, щоби всі форми й усі чинники публ. виховання, які ділають у нашій державі, в згіднім труді працювали над заложенням у серцях дітвори та молоді сильної основи під розцвіт і потугу Річипосполитої.*

Щож іще коли подумаємо про *наші національні меншости*, серед яких держ.-творча праця ледви деведе починається та де ще є так багато чинників, серед яких навіть найелементарніша держ. льояльність оставляє багато до бажання, одначе це велике та трудне завдання мусить бути виконане. Під загрозою втрати незалежности держави публ. виховання в Польщі мусить бути таке, щоби кожен поляк, заки буде членом якоїсь політ. партії, був передовсім державцем. Під загрозою, що ніколи не осягнеться трівкого великодержавного становища Польщі *публ. виховання мусить бути таке, щоби кожен у Польщі уроджений і в Польщі живучий українець, жид чи німець, заки буде свідомим робітником на полі культури своєї тіснішої суспільности, відчував і розумів, що має бути передовсім добрим горожанином Найяснішої Річипосполитої.*

Міністр думає, що булоб великою помилкою відгороджувати шк. адміністрацію китайським муром від суспільности та щоби адміністрація ця не користувалася опінією і співпрацею заінтересованих сусп. чинників. Міністр задумує покликати до життя *нач. раду публичного виховання.* Одначе чинники, рішаючі в справах публ. виховання в Польщі, можуть бути лише два: парлямент і уряд. Далі мін. Червінський сказав, що гасло не вводити політики у школу не значить іще, що треба виречися зазнакомлювання учнів із історичними подіями ост. кількадесяти літ. Мова про леґіони Пілсудського це політика, вияснювання, яке повинно бути відношення поляків до нац. меншостей не політика, говорення про заслуги нач. вожда це яскрава політика. Колиб хто хотів перевести такий принціп, невводження політики у школу, то треба би історію Польщі кінчати на 1913 році, а на запит дітей, відки взялася польська держава, відповідати соромливо, що бузько приніс. Міністр просить, щоби його добре зрозуміли. Він є думки, що злочину допускається той педаґоґ, який в молоде та незатроєне серце свого вихованка защіпляє отруту політ. партійництва.

Вкінці міністр говорив про жидівську справу, про скавтівництво та зазначив, що коли повстають ріжні відгалуження його, нпр. „червоний соц. скавтінґ", окремі жидівські скавтові дружини й український пласт, то це вбиває клин в основи польської держави. Міністр певен, що колиб посунувся до тих союзів, щоби запевнити собі вплив не третьорядний а рішаючий, то зараз ріжні партії та партійки счинили би крик про захланність уряду та про його встрявання в справи, які до нього не належать. І міністр не є певен чи українці чи жиди кричали би найголосніще.

Бо часть громадянської думки настроєна на сойм, камертон розумує, що в Польщі має бути воля, тож кожня сусп. ґрупа формує духа молоді на протилежнім бігуні, а уряд хай жде покірно аж колись ті противні духи кинуться на нього і завалять державу.

---

## Оречення Найв. Трибуналу в справі ради м. Львова.

Найв. Адм. Трибунал після переведення розправи оголосив вирок у справі розвязання бувш. ради міста Львова львівським воєвідським урядом. Трибунал постановив із форм. причин уневажнити оречення воєвідства з дня 1. вересня 1927 р. Вирок трибуналу каже, що льв. воєвода дав свого часу помилкове пояснення, що його рішення в цій справі є оконечне та що м. раді не прислугує рекурс від того оречення. Оречення трибуналу не передрішає справи під мериторичним оглядом, лише під формальним і пояснює, що від рішення воєв. уряду у Львові прислугує м. раді рекурс до мін-ства вн. справ. Тепер розвязана бувш. м. рада може рекурсувати проти розвязання до мін-ства вн. справ, а колиб мін-ство не признало рекурсу, могтиме постанову мін-ства вн. справ заскаржити перед Найв. Адм. Трибунал. Він тоді розглядне справу під меритоpичним оглядом.

---

## Хто буде наслідником Богомолова?

Посла СРСР. у Варшаві Богомолова відкликали. Він одержить становище радника більш. амбасади в Льондоні. До Льондону приїде в найбл. днях. Зачувати, що Карахан підчас побуту в Візбадені намовляв Чічеріна, щоби вернув у Москву. Чічерін рішучо відмовився. Карахан предкладав теж Чічерінові становище більш. посла у Варшаві. І це предложення Чічерін відкинув і Карахан відїхав із Візбадену, не полагодивши цього предложення свого уряду.

---

# НОВИНКИ

— **Концерт на допомогу еміґрантам з Вел. України.** Дня 16. грудня ц. р. в салі „Музичного Т-ва ім. Лисенка" (Шашкевича 5) відбудеться концерт, який улаштовує **Товариство допомоги еміґрантам з В. України у Львові.** Участь у концерті беруть пп.: проф. Українського Муз. Інституту **Галя Левицька-Крушельницька** (фортепян), знана наша співачка **Ірена Туркевич** (спів) і проф. Українського Муз. Інституту **Осип Москвичів** (скрипка). Акомпанімент обіймуть: п-і Д. Колесівна і проф. Муз. Інституту Кудрик. Чистий дохід з концерту поступить на допомогову акцію Товариства.

— **Вистава опери „Купало".** З радянської преси довідуємося, що перша вистава опери галицького композитора А. Вахнянина відбудеться дня 5. грудня ц. р. в будинку харківської опери. Оперу передаватимуть, як ми вже повідомляли, по радіо. Початок вистави в год. 7. веч. (час середньо-европейський). Хвиля радія 1304.

— **Пожежі.** Дня 22. ц. м. у Тернополі при вул. Фельковича згорів млин власности Тайтельбавма, що принесло шкоду у висоті 7.000 дол. Пожежа була наслідком необережности робітника Яганічера, який працював при свічці і підпалив полотно біля млинового циліндра. Млин був заасекурований на 13.000 дол. — У селі Нестаничі у Радехівщині згоріли будинки 8 господарів, між ними будинки Федька Марцюка, Михайла Клима, Івана та Семена Оливчих, Степана Мельничука і Михайла Павлуна. Всі будинки були заасекуровані.

— **Знов жертва гранатів.** Володимир Пасічник із Жижина, пов. Броди, найшов у лісі гранат, що лежав там ще з часів війни. Принісши гранат до дому, необережний парубок почав розбирати його, щоби поглянути як виглядає ґранат у середині. Настав вибух і Володимир Пасічник був убитий на місці, а його мати була важко поранена і тепер лежить у лічниці в Бродах.

— **Зимові виклади в Т-ві „Зоря" у Львові.** Ремісниче Т-во „Зоря" оживило свою діяльність і з днем 30. листопада (субота) розпочинає цикль систематичних викладів на теми: „Держава та її розвиток"; „Наука про працю" — реф. д-р В. Старосольський; „Економічні й суспільні науки" — д-р К. Коберський; „Наука про кооперацію" — інж. Ол. Охрим. Крім того будуть також виклади з обсягу історії та географії України. Виклади відбуватимуться кожної суботи в год. 7. веч. та неділі в 12. год вполудне. Українське громадянство повинно зацікавитися тими викладами та взяти в них якнайчисленішу участь. — Вступ вільний.

— **Бурмістр Коломиї уступив.** Від довшого часу у коломийській міській маґістратурі панували внутрішні роздори, які на останнім засіданні міської ради прибрали таку гостру форму, що малощо не прийшло до бійки між радним Міняйлюком і д-ром Саксом. Наслідком цих конфліктів коломийська міська рада буде розвязана і будуть оголошені нові вибори бурмістра та міської ради, а ходять також поголоски, що в Коломиї буде назначений державний комісар.

— **Ліквідація великої банди пачкарів.** У Вильні поліції вдалося зліквідувати велику бан-

ду пачкарів, які перевозили транспорти ріжних товарів із СРСР та Румунії, оминаючи митні перепони. Поліція перевела ревізії у 46 осіб, між якими є немало багатих купців та промисловців. Виявилось, що ця банда перекуплювала також митні уряди і втягала до своєї роботи урядовців тих урядів. Один із таких урядовців Сенкевич довідавшись, що йому грозить вязниця, втік за кордон переодягнувшись за жінку. Дотепер арештовано 9 осіб, між ними урядовця митного уряду Шебелька, купця Арлюка Шепселя і Гірша Краснера. Останнього арештовано у хвилині, коли він вже втікав із Польщі до СРСР. Слідство виявило, що ця банда пачкарів мала звязки із радянським торговельним посольством у Ризі. Загальні втрати польської держави, спричинені бандою тих пачкарів виносять 10 міліонів золотих.

— **Самовбивство поліціянта.** В канцелярії комісаріяту поліції в Станиславові застрілився поліціянт Адам Шпак. Він приложив собі дуло кріса під бороду, а опісля вистрілив, натиснувши пальцем ноги когутика кріса. У залишених листах він визнає, що застрілився через вину брата, який загарбав від матері все майно, так що для нього не залишилось ніякої спадщини.

— **Бувший посол бандитом.** У південній Америці повішено Томаша Кальтенекера за участь у бандитськім нападі на поїзд. Повішений бандит був колись послом до німецького парляменту, вибраний у Баварії, після чого виїхав до Америки, де нужда приневолила його рятуватись бандитизмом від голодової смерти.

— **Чума в Греції.** У Греції вибухла епідемія чуми, наслідком чого замкнено всі школи, театри та каварні. До тепер померло кількадесять осіб.

— **Немовля із пташою головою.** У варшавськім захисті для дітей, робітниця Стефанія Т. вородила дитину, яка має голову птаха. Замість носа, вона має зовсім правильно розвинений пташий дзюб, а ціле обличчя заросле волоссям. Дитина жила ледви кілька годин, після чого померла і її поміщено у спірті в Патольогічнім музею.

— **Катастрофа корабля.** „Н. Фр. Прессе" повідомляє з Льондону, що англійський корабель „Мольсей" розбився об остров і що в цій катастрофі згинуло 7 осіб, між ними жінка корабельного старшини. На поміч потапаючим пасажирам виїхав ратунковий човен і незважаючи на велику бурю, яка перешкаджала ратунковій акції, уратовано 28 осіб залоги та одного сотника маринарки.

— **Трагедія екстраваґантної пари новоженців.** Американська пара новоженців забажала взяти шлюб у літаку, після чого молодий і молода та гості мали опуститись з літака на землю при помочі легкопаду. Молода пара повінчалася на висоті 800 метрів над землею і по шлюбі одягнувши легкопади, почала опускатись на землю. Але опускались вони так невміло, що через поспіх та зденервування ужили легкопаду неправильним способом і обидвоє попадали мертві на землю, а екстраваґантне американське весілля закінчилось похоронами.

— **Едісон покинув свій винахід.** Едісон покинув виріб грамофонів, лишаючи свій винахід іншим промисловцям. В його фабриці у Вест Орендж, Н. Дж., будуть уже виробляти тільки радіо-апарати.

— **Критика американської школи.** Професор технічного інституту в Мессечусетс, Роберт Е. Роджерс, пише у пресі, що американські школи випродукували ґенерацію безкритичних, недумаючих людей. Він доказує, що пересічний американець не має ніякого політичного, ані суспільного ідеалу і тому стається жертвою безхарактерних політиканів, які дбають тільки про свою користь і наживу. Американці не мають всестороннього світогляду, бо кожний дивиться на світ виключно з погляду свого власного бизнесу, або своєї професії, а поза тим цілий світ, а з ним і решта Зединених Держав та частина, що не є на лінії його спеціяльности, не обходить його нічого. Він винує за цей невідрадний стан теперішню шкільну систему, яка спочиває майже всеціло в руках жінок-учительок. Жінки не спосібні до критичної аналізи, приймають за найвищу правду усе, що колись вивчились із своїх підручників і втискають ті самі пересвідчення в голови своїх учеників. Убивається всяку особисту думку для упертого, вузкого шаблону, в якому не шукається ніякого ідеального принципу, а тільки практичного прикладення по лінії інтересу. Таке виховання перетворює суспільність в автомати, здібні тільки до якоїсь обмеженої роботи — коштом людського ідеалізму.

— **Дротовий телефон через океан.** На початку 1932 року має бути проведений з Ню Йорку до Льондону підводний кабель, який зробить можливою телефонічну розмову — поміж Европою і Америкою. Як відомо, вже й тепер можна розмовляти через океан, по радіо, але лише тоді, коли є відповідна погода і нема атмосферичних і так званих статичних перешкод. Окрім того в один час можлива тільки одна розмова. Підводний кабель може передавати одночасно більше розмов і то незалежно від погоди і повітря. Телеграфічних каблів попід море є багато, але для телефону інжиніри мусіли створити зовсім новий метал — з заліза, ніклю і кольбату — який огортає мідяний провід і дає можливість чути модуляції голосу. Кабель має йти з Нової Фундляндії до Ірляндії і відтіля через Ірляндське море до Англії, до Нової Скотії і вже по землі до Ню Йорку.

— **З літературних новин.** Зпід пера Богдана Лепкого вийшла нова повість „Зірка". Змальовує вона повоєнне життя гуртка еміґрантів у малому містечку на Закарпатті. Безперечно що ця нова повість Богдана Лепкого викличе своєю появою велике зацікавлення серед читаючого громадянства, вже хочби зогляду на саме імя автора. Повість вийшла накладом „Червоної Калини". Довідуємося, що згадане Видавництво випустило в світ і найновішу повість Федора Дудка „На Згарищах". Це продовження трильоґії „В Заграві", якої два перші томи „Чорторий" і „Квіти і Кров" появилися весною.

— **Загальні збори „Богословського Наукового Товариства"** у Львові відбудуться дня **11. грудня** ц. р. в 4. год. веч. в Духовній Семинарії при вул. Коперника 36 зі слідуючим порядком: 1) Відкриття зборів і вибір предсідника. 2) Звіт Ради й Контрольної Комісії. 3) Вибір голови Т-ва, ґенерального секретаря, скарбника, директора бібліотеки, Контрольної Комісії. 4) Означення висоти членської вкладки. 5) Внесення й запити.

## З кіна.

### 100-ПРОЦЕНТОВА ОПЕРЕТКОВА РЕВІЯ.

Вчора оглядали ми в кіні „Паляс" другий зразок тонової фільми; цим разом „повної". Також американський продукт. Та вже американський на 100 процент. Власний текст, своєрідна музика, обстановка і все те, що йде під смак широкої публики з Нового Світа. Мурини, джезбенд, невпинний балет і сентиментальні пісоньки, в яких один рефрен може повторятись стільки разів, скільки є способів на сон.

Хто не мав виглядів побувати в Ню Йорку, той може мати якнайповнішу ілюзію його наймоднішого мистецтва. Хвилинами маєш враження, що це є поворот до мистецтва американських тубільців з доби відкриття Америки; дикунів повбирали лише в вишні костюми. Публика ще збентежена й не знає, яке становище заняти супроти цього гомону. Найкращі „ковирі", які висівують опереткові красуні завертаючи очима нагадують часто заржавілий від алькоголю грамофон. Нічого не вдієш: кожна мова має своєрідну мельодію. Хто її не відчуває, ловить тільки беззвязні звуки. Пропадають і дотепи.

Навіть обстановка в ресі, як на місто міліярдерів то не така вже запаморочуюча. Чудеса морських глибин виглядають краще в неодній виставі „Золота Райну" Ваґнера, а русалки, що плавають на шнурках нікого не лоскочуть. Неодин виходячи з цеї феєрії „Ню-Йорк у ночі" казав до свого сусіда: „Може якби ми розуміли по англійськи, то нам би це подобалось". Та не було мабуть ніодного, якому прийшло би в голову, що для знайомости із таким мистецтвом варт учитись англійської мови. Найбільше покривджені були ті, що розуміли. Бо не було й що розуміти. *(м. р.)*

## Відозви й комунікати.

### „Рідна Школа" до українського громадянства.

Земляки! По довгій перерві доводиться „Рідній Школі" відізватись до громадянських почувань наших патріотичних земляків. Пишемо коротко, бо мабуть уже з першого речення догадаєтеся кожний, в чому справа: „Рідна Школа" потребує негайного фінансового ратунку, і то немалого.

А немалого тому, бо не зважаючи на постійну скруту в Товаристві, захоронки, бурси і школи „Рідної Школи" множаться, розростаються, а з ними ростуть і видатки. І так мусить бути, бо Товариство жие, йде все вперед; йому не вільно в сьогоднішніх обставинах з уваги на наші культурно-освітні імперативи стояти на місці.

„Рідна Школа" — це всенародня установа, це всенародня цінність, якою мусить дорожити і складати свої лепти на неї кожний свідомий український громадянин. А крім того „Рідна Школа" надіється, що всі наші доброзичливі патріоти розвинуть якнайширшу ініціятиву в справі здобуття фондів Товариству. Нам не вільно сьогодні поминути ні одного родинного свята, ні одних товариських сходин, празника, забави, вистави, зборів, зїздів, на яких не уладжено би збірки на освітні й добродійні заклади „Рідної Школи". В цілому краю не повинно бути ні одної громади, що не вставила би в свій бюджет гідної позиції на „Рідну Школу" і не допильнувала її затвердження. Не повинно бути ні одної кооперативи, яка не уважала би своїм обовязком присилати постійні місячні датки на „Рідну Школу". А не одно давало би вже Товариству поважну **постійну** щомісячну суму.

Не згадуємо вже про тільки разів декларований нашими земляками 1 проц. від чистих доходів. А кілько є таких, що той обовязок сповняють?

Піднесено серед купецьких кругів гарну думку, щоби всі наші купці й підприємці виказувалися щорічною грамотою „Рідної Школи", а зате „Рідна Школа" буде своїми впливами обстоювати й переводити клич: Свій до свого!

„Рідна Школа" — це для нас така надпартійна установа, як анальогічні шкільні установи у інших народів: Чеська Шкільна Матиця, польське Товариство „Школи Людовей", німецький „Schulverein" і т. і. У чужих народів громадяни всіх партій дають на свої шкільні установи щедрі жертви. Нехай-же так буде і в нас.

Минулого шкільного року завдяки нашому делегатові в Америці наші тамошні земляки зложили і задеклярували більші датки на „Рідну Школу", ніж звичайно. Це помогло Т-ву сплатити велику частину дошкульних довгів з попередніх літ. Та ось і це джерело підмоги вже вичерпується. Декляровані підмоги ще не надійшли й не знати, коли надійдуть, а тимчасом Товариство не має ніяких фондів на найконечніші біжучі потреби.

І так ось тепер докінчуємо у Львові будинок при вул. Супінського ч. 23, на хлопячу школу ім. Т. Шевченка. Будова того будинку тягнеться задля недостачі фондів повних 6 літ! Треба ще тільки 7 тисяч золотих на цілковите викінчення, але й тих нема. Є небезпека, що роботи, ведені над викінченням будинку, стануть. А тут зима надходить і багато вже зробленого може через зиму змарнуватися.

Тож кличемо до розуму й серця наших земляків: Не дайте пропасти „Рідній Школі".

**Головна Управа „Рідної Школи".**

## З музичного життя.

### Виступи п-ні Іванни з Синеньких-Іваницької на Буковині.

Відома зі своїх виступів як артистка й концертова співачка на чеській землі, абсольвентка консерваторії в Празі, п-ні *Іванна з Синеньких-Іваницька*, перебуваючи довший час у родичів свого мужа на Буковині, дала тут кілька концертів: у Вижниці, Чернівцях і Вашківцях. Довідавшись на її вашківськім концерті, що шан. землячка має намір виступати небаром і в Галичині, вважаю моїм громадянським обовязком упередити про це братів-галичан та сказати їм, чого вони мають сподіватися від цеї співачки.

Передовсім побачать галичани в п. Іваницькій симпатичну особу, з виразом ласкавого, але тугою оповитого облича. Голос у неї прекрасний, а обем його обширний. У вищих позиціях чистий і дзвінкий мов срібний дзвіночок, а в середніх і низьких незвичайно ніжний-лагідний. Котиться він мов та хрустально-чиста гірська водиця поспішно долів, то знову мов та Дністрова тихо-тихесенько у невідомі простори...

Оперові партії п-ні Іваницька опановує з великою легкістю, що свідчить про добру її школу й совісну вправу. Модулює виразно і гладко, а її кольоратура під оглядом гармонійної коректности ледви чи може бути кращою. Найкраще вона співає, на мою думку, арії з опер Сметани („Поцілуй", „Продана наречена"), які належать до зовсім нелегких творів.

Щож до інтерпретації, то мені не доводилось досі почути кращої артистки під цим оглядом. П-ні Іваницька вміє видвигнути завжди на яву думку й душу поетову й композиторову: Ніжанковського красота мельодійної будови, Січинського чутлива делікатність, Лисенкова красота у вислові і глибока думка та буйна фантазія Людкевичевої музики, все те знайшло в п. Іваницькій інтерпретку високого рівня.

А вже просто неорівнаною є вона у глибокім зрозумінні того, в чім лежить красота нашої народньої мельодії. Цілу скорбну душу нашого народу [illegible] вміє п-ні Іваницька вложити в три-чотири такти безсмертної нашої народньої пісні і приневолює захопленого, до глибини душі тронутого слухача, забути всю буденну мізерію життя та піднестись у думці високо понад злобу дня і бодай на хвилинку завмерти перед престолом нашого народнього музикального генія.

**Іларій Карбулицький.**

## Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

**„Сільський Господар"**, ілюстрований господарський календар на звич. рік 1930. Річник II. Вінєти й заставки роботи арт.-маляря д-ра І. Іванця. Коштом і заходом Т-ва „Сільський Господар". Стор. 320+40 стор. оголошень. Разом 360 стор. Зміст: І. Календарна часть; II. Загальний відділ; III. Хліборобство; IV. Луківництво; V. Садівництво і городництво; VI. Плекання сіль.-господ. тварин; VII. Птахівництво; VIII. Сіль.-господ. ветеринарія; IX. Пасічництво; X. Шовківництво; XI. Рибальство; XII. Лісівництво; XIII. Меліорація і комасація; XIV. Сільсько-господарське будівництво; XV. Сільсько-господарський промисл; XVI. Куток господині; XVII. Сільський адвокат; XVIII. Хліборобські організації в нас і в чужих; Ті, що залишили нас; Всячина.

*Михайло Рудницький*: **„Місто контрастів"**. Враження з Льондону. 68 ілюстрацій. Обгортка Петра Холодного. Львів 1929. Вид. Т-ва „Просвіта", ст. 132.

*Проф Олександер Мицюк*: **Февдально-кріпацькі пережитки в XX віці.** (Вид. Статистичної Комісії Наук. Тов. ім. Шевченка, том. IV. випуск 3.), ст. 29.

Sitzungsberichte der mathematisch-naturwissenschaftlich ärztlichen Sektion. Ukrainische Sevcenko-Gesellschaft der Wissenschaften. Ст. 17.

Księga Pamiątkowa I. gimnazjum państw. im. Mieczysława Romanowskiego w Stanisławowie. Станиславів, ст. 223.

*Микола Залізняк*: **Як люди до кращого життя доходили.** Нариси з загальної історії людської культури з богатьома малюнками. Львів, 1929. Накладом фонду „Учітеся, брати мої", ч. 13. Стор. 302. Формат 16°.

*K. W. Kamaniecki — B. Wasiutyński — J. Panejko*: Polskie prawo administracyjne w zarysie. Cz. II. Kraków, Księgarnia Powszechna, 1929. Стор. 764. Форм. великої вісімки.

**Український Правопис** із словничком. Упорядкував М. Возняк. Львів, 1929. Накладом Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка. Стор. 208. Формат вел. вісімки.

Les problèmes économiques et la paix par Mr. S. Boradaëwsky, professeur à l' Ecol Politechnique Ukrainienne en Tchécoslovaquie et à l' Université ukrainienne de Prague. Prague 1929. Стор. 28. Формат 8°.

ЖУРНАЛИ:

**„Пластун"** (Skaut), часопис руських вôддѣлôв Союза Пластунôв Пôдкарпатскої Руси. Рік VIII. Ч. 2., листопад 1929. Ужгород.

**„Українськвй Філятеліст"**, місячник. Ч. 11—12. За листопад-грудень 1929. Відень.

**„Поступ"**, вістник літератури й життя. Річник 9. Число 8—10. За серпень-жовтень 1929 р. Львів. Зміст: Ю. Кміт: Шалений; М. Бараболяк: Шляхом юнаків; А. Вартовий: „„"; П. Північний: Покута; Сава Крилач: З книги гордих мрій; Р. М-кий: Авторітет; Відвічальність; Свобода в життю нації; А. Вартовий: У вирій; д-р К. Чехович: Католицька фільософія; І. Аненко: Безпритульні діти на Радянщині; Л. Нигрицький: З видавничого руху; Літературні записки; Бібліографія.

**„Соціял-Демократ"**, ч. 3. за листопад 1929. Річник І. Видає Подєбрадська Організація У. С.-Д. Р. П. Видання літографоване.

**„Учительське Слово"**, орган „Взаїмної Помочі Українського Учительства". Виходить двічи в місяць. Рік XVII. Ч. 13. Львів, 15. листопада 1929. Додаток: „Шлях виховання й навчання", місячний педагогічно-методичний додаток до „Уч. Сл." Рік III. Ч. 11. Львів, листопад 1929.

**„Світ Дитини"**, місячний журнал для молоді. Ч. 11. за листопад 1929.

„Przegląd Polityczny", czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Tom XI. Zeszyt 1—3. Warszawa 1929. Za lipiec-sierpień.

# ОГОЛОШЕННЯ

## Театри.

**Великий Міський Театр:**

Пятниця, 29-го листопада, год. 7·30 веч. „Графиня". (Дешевий день — знижені ціни).

Субота, 30-го листопада, год. 4·00 поп. Чудодійний перстень, представлення для дітей і молодіжи шкільної (ціни найнижчі).

Субота, 30-го листопада, год 7·30 веч. „Артисти" (дешевий день — знижені ціни).

Неділя, 1. грудня год. 11·45 передпол. „Істотне заложення в боротьбі за новий устрій" — відчит мін. інж. Евгена Квятковського.

Неділя, 1-го грудня, год. 3·30 попол. „Це можеш ти казати своїй бабці".

Неділя, 1-го, год. 7·30 веч. „Сила призначення".

**Малий Міський Театр:**

Пятниця, 29. листопада год 7·30 веч. „Процес Мері Деген" (Дешевий день, знижені ціни).

Субота, 30 листопада, год. 7·30 веч. „Процес Мері Деген" (Дешевий день знижені ціни).

Неділя, 1. грудня о год. 3·30 попол. „Солом'яні вдівці", ціни пополудневі.

Неділя, 1. грудня о год. 7·30 веч. „Процес Мері Деген".

**Театр ревії „Гонг" — в салі кіна „Кольосей":**

Пятниця, 29. XI. ц. р. „На закрутах обережно", дві вистави: год. 7·15 і 9·30 вечером.

Субота, 30. XI. ц. р. „На закрутах обережно"; дві вистави: год. 7·15 і 9·30.

## Кіна.

Апольо: Плодючість (на осн. повісти Ем. Золі).

Касіно: Панна Ельза (на основі повісти Арт. Шніцлера).

Кольосей: Князь серед ковбоїв.

Лев: Грішне кохання.

Марусенька: Жінка в багрянниці, (Ліа де Путті, Дон Альварадо).

Оаза: Йошівара (Бригіда Гельм), Пат і Паташон, як летуни.

Палас: Звукова фільма: „Ню Йорк у ночі" (і надаток: Ніна Тарасова: Дні щастя — по російськи, Риш. Бонеллі: Прольог до „Паяців").

Пан: Царевич (Ів. Петрович).

Пасаж: Станути! тут Еді Польо! Тиждень Ґовонта та Пата й американська комедія.

Стилевий: Тайна варієте (Цариця джезбенду).

Фатаморгана: Останній монарх.

Химера: Пригода чесної дівчини.

Утіха: Танцюристка богів.

## Програма радіо.

Субота 30. XI. 1929.

**Варшава** (1411,7) 19·25 Музика грамофон. плит. **Краків** (312,8) 17·45 Авдиція для дітей. **Гельсінгфорс** (221,5) 18·55 Концерт хору. **Лайпціг** (259) 16·30 Концерт радіоорхестри. **Братислава** (279) 11·30 Концерт вальсів. **Талін** (296) 19·00 Популярний концерт. **Брно** (341,7) 20·5 „Ґраф" Фелікса Сальтена. **Льондон** (356,3) 22·35 Концерт солістів. **Штутґарт** (360) 11·30 Веселі анекдоти. **Гамбурґ** (372) 19·00 Пісні Брамса, Ґріґа, Гофмана. **Франкфурт** (390) 19·30 Популярний концерт. **Берн** (403) 21·20 Веселий вечір. **Берлін** (418) 20·00 Радіоквартет. **Стокгольм** (436) 19·30 „Льогенгрін" Вагнера. **Рим** (441) 21·02 Військовий концерт. **Лянґенберґ** (473) 17·30 Концерт мандолінистів. **Прага** (487) 20·09 Популярна музика. **Міляно** (501) 12·30 Легка музика. **Брюссель** (509) 21·15 Концерт солістів. **Відень** (516,3) 16·30 Пополудневий концерт. **Мюнхен** (533) 16·00 Ганс Кольгофер грає на цитрі. **Будапешт** (550) 19·30 Весела програма. **Москва** (825) 19·30 Концерт з Києва. **Ковно** (1935) 19·25 Концерт литовської музики. **Ленінград** (1000) 14·00 Концерт квартету Авера. **Харків** (1304) 15·30 Сучасна музика. **Париж** (1725) 21·45 Радіоконцерт.

## ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

**Подільський Український Театр під дирекцією П. Карабіневича в Тернополі.**

Тернопіль:
30. XI. „День і ніч".
1. XII. „Ніч гріху".

Козова:
2. XII. „Базар".
3. XII. „Невольник".

Бережани:
4. XII „Базар".
5. XII. „Весілля при ліхтарнях".

Поморяни:
6. XII. „Вій".
7. XII. „День і ніч".
8. XII. „Невольник".

**Верховна Пластова Команда** почувається до милого обовязку подякувати Високоповажаному Панв Др. Михайлові Мандзюкові, лікареві в Щирці, за його безкорисну та солідну лікарську опіку в пластових таборах в рр. 1928 і 1929 і бажає йому, в отворенням лікарської канцелярії в Щирці, як найкращих успіхів. У Львові, дня 26. листопада 1929 — **Верховна Пластова Команда.**

**Велика діточа забава** відбудеться в неділю, дня 1. XII. 1929 р. о год. 3-тій попол. заходом „Секції Помочи Дорастаючій Молоді" при Тов. „Охорона Дітей" і Тов. „Бесіда" в салі „Бесіди", вулиця Рутовського ч. 24. — Ріжнородні забави. Продажа забавок. Добірний буфет. Саля огріта. — Вступ за добровільними датками. 965 1—1

**Замісць повідомлень про вінчання** зложили ВП. Ірина з Криськів і д-р Мир. Ніжанковський зол. 50·— на інвалідів. — Подяку жертводавцям складає УКТОДІ у Львові. 973 1—1

**За дозволом воєвідських урядів** в днях 1—3 грудня ц. р., йде збірка жертв на українських інвалідів. — Використайте цей короткий речинець! Чим кого стати, жертвуйте в ці дні на українських інвалідів! — У містах Львів і Станиславів публична збірка до пушок під церквами лише в неділю, дня 1. грудня 1929 р. — **УКТОДІ, Львів** 974 1—1

**Присилайте передплату!**

## ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

**Б**ИЖУТЕРІЮ ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляти, золото срібло, плачу найвищі ціни. 618 20

**В**СІЛЯКІ годинникарсько-ювілерські роботи виконує найстаранніше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 619 10

**В**ИСИЛАЮ почтою гарні, вибирані гриби (найменше 5 кг.) по зол. 22·— 1 кг. — Сливкові повила на цукрі в 5 кг. фасках за зол. 18·— Волоські оріхи в 5 кг. мішочках за зол. 26·— Франко за посліплатою Мендель Штуммер Косів к. Коломиї. 842 9—10

**Ш**АМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад **Рентшнер**, Легіонів 37. 883 7-12

**Ш**УКАЮ помешкання при українській **бездітній родині**, висота платні річ обоятна. - Зголошення до 15. грудня під „Фінансіср" до Адміністрації „Діла". 960 3—5

**А**ДВОКАТСЬКИЙ кандидат з 2½ річн. адвокатською практикою при городськім суді шукає з 1. XII. ц. р. згл. з 15. І. 1930 р. місця у адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О". 963 2—4

**К**АМЕНИЦЮ двоповерхову, нову, повний комфорт, вільне мешкання, місячний чинш 120·— долярів, вклад 5000 долярів, вул. Личаківська — продасть фірма „Контракт" Львів, Баторого 16. 956 4—4

**І**НТЕЛІГЕНТНІ, енергійні, виновні пані й панове найдуть сталий заробіток при продажі лічничих апаратів. — Зголошення: год. 4—6, Львів, вул. Коперника ч. 4/II. 980 1—2

## ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає



За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.